

Vojtěch Ženíšek
1924–2011

Vedle kroniky rodiny Maurů, ze které jsou v knihovně Okrašlovacího spolku zveřejněné výpisky (<https://www.obecdysina.cz/zivot-v-obci/spolky-sdruzeni/okraslovaci-spolek/knihovna/>) se zachovaly z různých dýšinských pamětí ještě výpisky ze života pana Vojtěcha Ženíška.

Je to velice věrně a čtivě popsán život zajímavého člověka, který byl nadšeným Sokolem, hrál divadlo v místním ochotnickém souboru Tyl. Byl všestranným sportovcem; jezdil se svou dcerou a později i s vnuky pravidelně na Šumavu lyžovat. Pracoval zpočátku v místní slévárně Hájek. A poté v Plzni ve Škodovce.

Ale to už si přečtete sami ...

Tyto vlastnoručně zapsané poznámky mého otce [Vojtěcha Ženíška, které sepisoval v době pobytu ve FN v Plzni jsem přepsala na památku jeho bohatého života.

Jeden Ženíšek byl kovář a jeden byl krejčím a dělal v Dýšině kostelníka. Tento krejčí bydlel v čp. 10 měl kousek pole a 3 kravky. Měl 8 dcer -jedna po porodu zemřela.[První se jmenovala Kateřina, Lenka, Marie, Anna, Žofie, Pepina, Růžena, Barbora. Posledním potomkem byl syn Vojtěch. To byl můj otec. Teta Kateřina se provdala za p. Soběhradu z Plzně a měla 3 kluky a 4 děvčata. V r. 1913 odjeli do Ameriky- Chicago.

Otec se narodil v r. 1891, v r. 1914 narukoval do 1.světové války, konec války jej zastihl v Itálii. Otec zdědil malé hospodářství a k tomu dělal kostelníka. Moje matka pocházela z Ejpovic, měla 3 bratry- Františka, Josefa a nejmladšího Václava. Její otec František Pešta zemřel a jeho žena se znovu provdala a záhy zemřela. Otčím se znovu oženil a děti musely odejít. Moje máti Marie sloužila v Dýšině u Štrunců (Tabáčníků) a s otcem se vzali r.1919. Přikoupili nějaké pole, do chléva přibýlo pár kraviček. To byli domkáři, v r. 1921 se jim narodil syn Jiří a za 3 roky syn Vojtěch (tedy já). Narodil jsem se dne 12.4.1924, ale 22.4. se zde v kostele světily dva zvony, kdy na to přijela jeho jasnost arcibiskup Kortáč z Prahy a on mě křtil, kaplan tehdy místo narození 12.4. zapsal 22.4.1924. Tím začíná můj životopis.

Mládí jsem prožíval v " podchalupech" čp.10, kde byli samí chalupníci. Vedle nás bydlel Vaníček(Pechman), Junek,Vlček(u Matoušků), Zikálek(Maur), Fajfroví. Naproti nim [Červený, Nádraských, Martínek(Košut), handlíř Škrábek, Racek, Beneš.Vzpomínám si, že za Fajfrovic bylo pole a byl tam takový 1 a 1/2 metrový břeh. Tam jsme si já, Láďa Martínků a děvčata Nádraských hráli jako malé děti na maminku a tatínka. To nám bylo kolem 5 ti let, měli jsme tam vydlabanou pec, kamna a tam holky vařily.To jsou vzpomínky. Ještě v době, když jsem bydlel v čp. 10, tak byla taková povinnost v partě kluků, že když začalo mrznout, tak jsme všichni zahradili potok asi tak 100m -od zhora -a pustili jsme vodu na louku- levý břeh potoka až k Jamám(Šimicovic zahradě) a dělali jsme dlouhé kluziště. Na jaře jsme hráli vybíjenou(prosranou a američané ji hrají také).

Otec si vyměnil hospodářství za větší,bylo mě 9 let. Stěhovali jsme se do čísla 64 na cestě do Kyšic. Bylo to větší hospodářství, pěkná stodola a chlévy i maštal pro koně. Sedlák se nastěhoval do čp. 10. Otec musel něco doplatit.Tenkrát při stěhování jsem šel s máti poslední cestu z čp. 10. Šli jsme humny za Houdkovo zahradou a já spatřil velkou vzducholod', letěla od východu na západ asi 200 nebo 300 m vysoko.Byla to německá vzducholod' "Zepellin".

Zabydleli jsem se v čp. 64, táta to měl do kostela blízko. Já jsem od 5 let chodil ministrantovat. Měl jsem prý vlasy jako děvče a lidé se prý divili, že ministrantuje děvče. Zvonit jsem chodíval s tátou, ale sám jsem začal až když jsem chodil do měšťanky. V sobotu se na klekání zvonilo na oba velké zvony, táta zvonil Šimona a Judu. Potom jsem se naučil zvonit oba najednou. Nejprve jsem rozhoupal Šimona, potom Judu a tahal jsem každého jednou rukou. Ve všední dny se zvonilo ráno budíček tím malým zvonkem, za oltářem byl provaz a zvonilo se ráno, v poledne a večer. Když někdo zemřel, tak se zvonilo 1/2 hodiny tím malým. Já jsem se nebál jít večer potmě zvonit.

V popisném čísle 64 jsme měli 5 krav,1jalovici a 1 koně, v maštali 1 prasnici a 1 čuníka na výkrm. Měl jsem tam kamarády Pepíka Maurů,Vencu Peků,Vencu Šimánků(Šašek) a u Lipmanů pekařem byl se učit Venca Altman, na dva roky tam byla sestřenice Jarmila(asi 20ti letá). Otcovo sestry [Pepina Müllerová z Horních Počernic se vdala za Vojtěcha Vlachakoláře z jižních Čech. Bydleli u Franty Martínka, vyrobil tátovi žebříňák na automobilových kolech.

Jednou byla v Červeném Hrádku zábava a naše parta i ty starší jeli s námi. Zapřáhli jsme 2 volíky a na žebříňák se naskládala dýšinská omladina. Franta Hostička měl na zádech provazem přivázaný snopek jetele a šel před volíkama a oni ukusovali trávu. Jeli jsme do Kyšic a tam jsme celý vůz s nákladem zvážíli a pokračovali dál do Hrádku. Bylo to veliký haló. Jirka zašel za příbuzným strejdou a on volíky s vozem dovezl zpět domů. Z tancovačky jsme museli již jít pěšky. Dále jsme omladina chodili do Chrástu každou sobotu do kina. Bylo ve Štaifovo hospodě.

Já jsem vychodil 5 obecných v Dýšině, učil nás první a druhou třídu společně v dolní třídě ředitel Bedřich Kutílek a třetí a čtvrtou třídu dohromady horní místnost Bastl z Rokycan. Pátá třída to byla nejmenší třída - uč. Kuthanová. U Kutílka byla praktikantka Marie Kejklová z Dýšiny. První a druhou třídu měšťanky jsem absolvoval v Plzni, Komenského ulice, třetí třídu na Petákově náměstí a čtvrtou třídu měšťanky byla Píkova škola v Doubravce. Chrástečtí kluci tam chodili také. To byl rok 1939 a to nás Němci okupovali. Vzpomínám si, že náš třídní učitel prof. Beneš se rozplakal, že je to konec České republiky. Po vyjití školy jsem chtěl jít na elektrikáře, ale to jsem nesehnal. Máti měla příbuznou v Ejpovicích (Krauzovou) a ta měla syna ve Škodovce - ředitel automobilky. Ten mě dostal do Škodovky, ale přijímali jen slevače.

Tak jsem se dostal do slévárny a učili nás formovat a odlévat. Za rok mne přeložili do formovny ocele, tam jsem dělal s partákem Křikačem. Formovali se tam různé kola a rámy. Za 1/2 roku jsme zkoušeli formovat dlouhou trubku a zkoušeli lit ocel při otáčkách, aby bylo snazší vrtání otvoru. To se vůbec nepovedlo. Pak za dva roky učení jsem dostal výuční list a přeložili mne do Metálky na elektron. Byl jsem v partě 15 lidí a odlévaly se skříně leteckých motorů. Dělalí jsme na dvě směny po 10 hodinách. Na vlak jsme chodili od 5 brány pěšky až na hlavní nádraží. V naší partě byly dvě děvčata a tam jsem se seznámil se sestřenicí Jindrou Dmčovou. Po náletu na Škodovku jsem přestal chodit do práce. Začínaly nálety amerických letadel. Parta mladých kluků se dala dohromady s přihlásili se k hasičům. Hendereich (starosta) nám dělal velitele. Cvičili jsme rychlost zásahu a po náletu na Škodovku jsme coby "Šticpluk" dostali příkaz přijet hasit Škvřňany. Měli jsme motorovou stříkačku a mlíkař Hercig měl auto s korbíčkou, za kterou se zapřáhla stříkačka. V Plzni nám dali hlášku, že se městem do Škvřňan nedostaneme a musíme ke Kalikovskému mlýnu do Radčic a po lukách do Škvřňan. Vylezli jsme z auta a šli napřed a vedli auto mezi krátery do Škvřňan. Dorazili jsme tam bez úhony, k potoku a natáhli hadice k hořícímu statku a hořícímu domu pod školou. Dnes se děším, že jsme si neuvědomili, že chodíme vedle nevybuchlé bomby. Byli jsme tam do 10,00 hodin večer. Ta naše stříkačka to vydržela celou dobu vchodu. Stávalo se, že při požáru ně a ně nastartovat, ale tam běžela celý půlden v jednom kuse. U ní byl strojník Míra Štrunc.

Když se blížil konec války, tak u nás nocovali němečtí vojáci. Spali po staveních, zabrali jednu světnici a tam nocovali. Vzpomínám si, že jeden voják, byl to rakušan, přišel k nám do kuchyně a u rádia chytil vysílání z Londýna německy. Já jsem si prohlížel u nich jejich samopal. Brzo ráno byl poplach a vojáci s plnou polní se seřazovali na návsi a odjeli zpět do Plzně. Teprve po válce se táta přiznal, že mu starosta Kouřim dal vojenskou pušku, aby ji uschoval a víte kde? Na půdě kostela za trámovím. Pak přišli americký vojáci a ubytovali generála Harmona v Nové Huti nad plovárnou. Nyní tam bydlí Burian Václav. Ale než se sem nastěhovali, tak já se s nimi prvně setkal, když Němci utíkali z Prahy, v Rokycanech chytili K. H. Franka. Veškerá vozidla chytali Američané u Ejpovic a Němci všechna auta, motorky odstavovali na pole až k silnici ze státní do Kyšic. Já na kole zajel až ke státní silnici, kde hlídali jeden Američan a jeden černochoch. Mám o tomto setkání fotku.

Ještě chci připomenout, že při pobytu američanů náš dům navštívil americký voják. Přijel s džipem a prohlásil, že se jede podívat, kde se narodila jeho babička. Byl to bratrancovo syn Jaroslav Soběhrad. Jeho rodiče se tam odstěhovali v r. 1913. Tři sestřenice nás navštívily z Ameriky několikrát.

Já se hlásil k divadelnímu spolku J.K. Tyl Dýšina. Hráli jsme "Pražský flamendr", "Teče voda proti vodě", to byla operetka, dále "Matku", "Čtyřka z mravů" a ještě několik dalších her. Hrál se u Šmídů v sále a ten byl vždy naplněn. Byla to pro mě hezká doba. Bratr šel na vojnu a já s tátou hospodařil.

V roce 1945 v červenci jsem byl u odvodu. Byl tam také Pek Václav, Zbyněk Zíka, Libor Hůla, Franta Hostička, Václav Berk, Jindra Štrunc, Míra Maur, starosta Bláha. Dne 1.10.1946 jsem odjížděl s vojenským kufrem do Plzně a tam nás naložili na vlak dojeli jsme do Českého Krumlova. Byl jsem překvapený, že tam měli vojáci černé barety, až když jsme dopochodovali do kasáren, tak jsem zajásal, byli to tankisti. Můj chlapecký sen se vyplnil. Byl jsem zařazen do I. roty. Ubytování jsme byli v dřevěných barácích po 10 nováčcích a 1 mazáku. Byla tam dobrá parta. Velitel I. roty byl kapitán Karel Sabela, který přijel s 12. tankovou brigádou z Anglie. Do přísahy jsem cvičili pořadová a počtě zbraň. V listopadu jsme se již učili vlastnostem tanku a jízdam. Byly to anglické tanky Kronwell, krásně se řídily. Na cvičném nádvoří byla i 2. rota a u ní sloužil můj bratranec Milan Nový. Tam jsme se seznámili. V únoru 1947 jsem u raportu, že se mám hlásit u velitele roty. Ten mě přidělil do jeho kanceláře za výkonného rotmistra- písaře. Tak jsem se dostal k prima veliteli. Připravoval jsem různá hlášení, raporty atd. Vozil jsem kapitána džipem. V říjnu 1947 zrušili 12. tankovou brigádu a nás rozstrkali do Vys. Mýta, Milovic a I.a II. rotu do Žatce. Když jsme se stěhovali, jel jsem nákladním autem Betfordem. V Nepomuku jsem poprosil kapitána, že si zajedu podívat se domů, že je v Kaznějově doženu. Stočil jsem to na Starý Plzenec a hurá domů. Jen jsem se doma pozdravil a dohnal jsem je v Kaznějově.

V Žatci jsem se dostal do II. roty, kapitán mě znal z Krumlova a abych u něj dělal písaře, ale já jsem odmítl. Přesvědčil mě, abych dělal garážmistra a na to jsem mu kývl. V garáži bylo 5 tanků Cromwel, 15 Betvor, 24 Betfor, jeep a jeden starej německej. Kasárna to byla pěkná, zděná, ale pro nás první den nepřijemná. Musel jsi si nacpat štrozoky slámou a mít ustlanou postel zaříznutou do roviny. Kapitán přišel na prohlídku, no a cpali jsme to do 24 hodin.

Já jsem na cvičáky moc nechodil, jenom když se vyjelo s tanky do terénu. Jinak jsem se staral o doplňování tanků benzinem, každý týden 1/4 hodiny nastartovat tanky, aby byly pojízdné, aby byla zásoba benzínu. Když jsem měl špinavý mundúr, vymáchal ho v benzinu, přišel poručík, že by potřeboval trochu benzínu do auta, tak jsem mu vyhověl. Jednou jsem na sobotu nahlásil nepojízdný jeep, a večer s bumáškou, že jedu do Plzně pro kapitána a šupky domů a

v neděli v noci zpět. Dopadlo to dobře, ale druhý den přišel poručík, kde že byl jeep. Tak jsem šel s pravdou ven, za benzin mě pokáral a jinak dobrý.

V Žatci jsem se na tancovačce seznámil s děvčetem, které si pro mě přišlo na tanec, byla to učnice švadlena. Měla kamarádku a tak jsme chodili na procházku v třech.

Ke konci vojny jsem dostal četaře s frčky na ramena. V Žatci skončil svůj život kapitán Sabela pro přípravu převratu s důstojníky Milovic proti komunistické vládě. Byl popraven oběšením. V roce 2010 ke mně přijeli jeho synové z Opavy a z Nýřan, aby se dozvěděli, jaký jejich táta byl. Vyprávěl jsem jim co jsem zažil po jeho boku v kanceláři. Vojna mně skončila v říjnu 1948.

Po příchodu z vojny jsem nastoupil do slévárny Hájek Dýšina. Byla to malá slévárnička, bylo nás tam 6 slévačů, 1 jádrař a 1 obsluhoval kuplovní. Byla to továrna p. Hájka, ale musel ji dát společnosti do Plzně. Pan Hájek tam dělal krásné věci, odléval obrazy Hradčana, Prahu a pod. Rok jsem tam vydržel a v Brně otevírali slevačskou průmyslovku. Jednoho dne jsem se rozejel do Brna a přijímačky jsem udělal. Do školy jsem nastoupil 1. září 1949 do r. 1951. V červenci jsem byl přijat ve Škodovce v hutích jako četař na martinských pecích. začal jsem vyrábět a tavit ocel na 3siemenských pecích.

V roce 1952 v dubnu jsem se oženil s Jarmilou Rackovou z Kyšic.

Dál v životopise se bohužel můj otec nedostal.

Z písemných poznámek přepsala Jaroslava Maurová.

Táta v mládí hodně cvičil v Sokole, byl členem Ochotnického spolku Tyl, se mnou jako s dítětem jezdil v zimě každou neděli na Šumavu podnikovým autobusem. Rád lyžoval ještě se svými vnuky Tomášem a ...

Do důchodu odešel v 55 letech od martinských pecí, kde byl zaměstnán až do důchodu. Několik let také pracoval na MNV v různých komisích. Poté měl zdravotní potíže, onemocněl anginou pectoris, dvakrát měl operace srdce (bypassy) a ucpávání tepen v nohou.

Zemřel 5. 11. 2011. (Dcera Jaroslava Maurová)